

УДК 81'38:82.09

Кичан Анастасія Олексіївна

*студентка факультету романо-германських мов
Національного університету «Острозька академія»*

СТИЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ ПЕРЕДАЧІ ГУМОРУ ТА ІРОНІЇ У РОМАНІ ОСКАРА УАЙЛЬДА «ПОРТРЕТ ДОРІАНА ГРЕЯ»

***Анотація.** У статті представлено аналіз основних стилістичних засобів для вираження гумору та іронії в романі О. Уайльда «Портрет Доріана Грея». Досліджується гумор та іронія головних героїв роману.*

***Ключові слова:** стилістичні засоби, гумор, іронія, парадокс.*

Постановка проблеми. Гумор та іронія є невід'ємною частиною нашого життя, оскільки протягом століть ці категорії комічного залишаються важливими складниками міжкультурної комунікації. За допомогою гумору автор представляє реалії життя у незвичному ракурсі, створюючи ефект комічності, тим самим підвищуючи інтерес читачів. Іронія ж є одним із основних способів вираження авторської точки зору, певним засобом реалізації авторської позиції. Гумор та іронія породжується завдяки використанню різних стилістичних засобів чи їх комбінації [1, с. 324]. Вираження гумору та іронії представлено різними стилістичними засобами, до яких належить прийом гри слів, антиградація, стилістична фігура порівняння, гіпербола, літота, метафора, епітет, алюзія, варваризм, вульгаризми, паралелізм, оксюморон, зевгма і т. д. Таким чином, вважаємо доцільним розглянути стилістичні засоби вираження гумору та іронії.

Джерелом нашої статті послужив роман О. Уайльда «Портрет Доріана Грея», гумор та іронія якого віддзеркалює його психологію, де письменник

реалізує ідею в літературній формі. Використання автором парадоксів, влучних та дотепних стилістичних засобів, надає роману унікальності та винятковості.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Поняття гумору та іронії перебували в центрі уваги як і в вітчизняних, так і в зарубіжних літературознавців. Надзвичайно цінними для вивчення гумору та іронії є праці вчених як М. Бахтін, С. Походня, Т. Буйницька, С. Голубков, С. Іваненко, А. Макарян, Е. Нокс, Н. Нокс, Г. Почепцов, Дж. Сазерленд, О. Титаренко, А. Щербина та ін. Саме тому, актуальність нашого дослідження є вагомою через недослідженість місця гумору та іронії в романі О. Уайльда «Портрет Доріана Грея».

У зв'язку з цим **метою статті** є дослідження стилістичних засобів передачі гумору та іронії у романі О. Уайльда «Портрет Доріана Грея».

Виклад основного матеріалу. Отже, пропонуємо розглянути основні стилістичні засоби творення гумору та іронії на прикладі роману О. Уайльда «Портрет Доріана Грея».

Першим на чому варто зосередити увагу це метафори, порівняння та персоніфікації. О. Уайльд за допомогою **метафори** та **порівняння** немовби оновлює предмет, демонструє його в незвичному ракурсі. Таким чином, за допомогою метафори автор не тільки конкретизує уявлення про предмет, а й виражає своє зневажливе ставлення Доріана до Сібіл. Наприклад, «She crouched on the floor **like a wounded thing**, and Dorian Gray, with his beautiful eyes, looked down on her, and his **chiseled lips curled in exquisite disdain**» [4, с. 97] – «Заливаючись гарячими слізьми, вона корчилась на підлозі, **немов зранене звірятко**, а Доріан Грей дивився на неї згори своїми прегарними очима, і його **виточені уста кривились у пиховитій зневазі**» [5, с. 58].

Персоніфікація використовується як стилістичний засіб вираження іронічності ситуації. У цьому прикладі час уособлюється з людиною, яка нібито хоче вести війну з Доріаном, війну проти його молодості так краси:

«**Time is jealous of you**, and wars against your lilies and your roses. You will become sallow, and hollow-cheeked, and dull-eyed. You will suffer horribly» [4, с. 36] – «**Час — ревнивий**, він зазіхає на ваші троянди й лілеї. Ваше лице стане жовтавим, щоки позападають, очі потьмяніють. Ви будете неймовірно страждати...» [5, с. 15]. Хоча Доріан отримав омріяну красу, продавши душу дияволу, він не зміг отримати гармонію душі і тіла. Тим самим, він не в змозі перемогти час, як наслідок Доріан приречений. Наведені вище приклади доводять доцільність використання персоніфікації, яка у своє чергу додає вишуканості та красномовності роману.

Завдяки використанню **гіперболи** посилюється емоційний вплив на читача: «During the three terrible hours that the play had lasted, **he had lived centuries of pain, aeon upon aeon of torture**» [4, с. 100]. «За ті три жахітливі години, поки тривала вистава, він пережив цілі століття мордувань, цілу вічність муки!» [5, с. 60].

О. Уайльд використовує **літоту** для зображення іронії у наступному прикладі: «...my nerves are dreadfully out of order. **That is all**» [4, с. 26] – «в мене нерви страшенно розшарпалися, **та й тільки**» [5, с. 134]. У цьому випадку для пом'якшення стану, оскільки йдеться про характеристику чогось негативного як «розшарпані нерви».

Автор також застосовує **метонімію**: «Why, man, it's nigh on eighteen years since Prince Charming made me what I am» [4, с. 132]. «Га, телепню, та же скоро буде вісімнадцять літ, відколи Чарівний Принц довів мене до такого стану!» [5, с. 125].

За допомогою **паралелізму** текст набуває лірично-емоційного значення. У реченні: «Kiss me again, my love. Don't go away from me. I couldn't bear it. Oh! Don't go away from me» [4, с. 96] – «... Поцілуй мене ще раз, мій коханий! О Доріане! Не кидай мене, бо...» [5, с. 58]. У цьому випадку використано зворотній паралелізм, де попри частку «не», підкреслюється невідмінність, а збіг основних рис зіставляваних явищ.

О. Уайльд, використовуючи літературну **алюзію**, в короткій і витонченій формі висловлює своє ставлення до вищого англійського суспільству: «**Tartuffe has emigrated to England and opened a shop ...**» [4, с. 194] – «Тартюф перебрався до Англії і став тут крамарем...» [5, с. 126]. Тут автор посилається на головного героя однойменної п'єси французького драматурга Мольєра. Ім'я Тартюфа стало прозивним, воно вважається уособленням лицемірства і ханжества.

Епітет – ще один стилістичний засіб, який часто використовує О. Уайльд. Це один із найдієвіших засобів посилення картинності і емоційності мовлення у романі. Як майстер пензля тяжіє до певних фарб та ліній, так О. Уайльд тяжіє до певних епітетів. Прикладом є епітети «**voiceless agony**» – «мовчазне страждання», «**hideous, treacherous crime**» – «мерзенним підступним ударом» та «**the meanest flower**» – «найдрібніша квітка».

За допомогою комбінації виразів «**heroines of romance**», «**never really lived**», «**never really died**», «**dream**», «**phantom**», «**flitted**» дозволяє побачити всю трагічність взаємин Доріана і Сібіл. Розлюбивши Сібіл Вейн, Доріан стає причиною її смерті.

Головні герої роману О. Уайльда «Портрет Доріана Грея» цікаві та неординарні особистості, більшість висловлювань яких містять у собі гумористичний або іронічний підтекст.

Наприклад, Лорд Генрі Воттон свою іронічність проявляє у розмовах з Доріаном, де він висловлює основні припущення етичного вчення гедонізму. «Безбарвними» він називає людей, котрі є нецікавими нічим і не привертають до себе уваги. «**A new Hedonism that is what our century want ... I thought how tragic it would be if you were wasted. For there is such a little time that your youth will last such a little time**» [4, с. 77]. «**The world would gain such a fresh impulse of joy**». Далі він стверджує: «**And unselfish people are colourless. They lack individuality**» [4, с. 77].

Ще одним прикладом іронії Генрі Воттона, який заявляє, що злочини доля нижчих класів, не приймає вбивства, аргументуючи свою позицію у властивій йому парадоксальній манері: «... murder is always a mistake. **One should never do anything that one can not talk about after dinner**» [4, с. 134]. «Але щодо вбивства — то це завжди вчинок хибний. Ніколи не слід робити чогось такого, про що не можна побалакати після обіду...» [5, с. 138].

А на питання Доріана: «What would you say, Harry, if I told you that I had murdered Basil?», Лорд Генрі відповідає ще одним афоризмом: «**All crime is vulgar, just as all vulgarity is crime**» [4, с. 149]. « Кожен злочин – вульгарний, так само як і кожна вульгарність — злочин» [5, с. 138].

У словах лорда Генрі про іншу жінку з вищого світу відчувається явна іронія: «Her capacity for family affection is extraordinary! When her third husband died, her hair turned quite gold from grief» [4, с. 147]. «А яка у неї схильність до сімейного життя! Коли помер її третій чоловік, у неї від горя волосся стало зовсім золоте» [5, с. 115].

Один з персонажів роману, леді Нарборо, з гумором повідомляє, що у неї в житті ніколи не було навіть флірту, але здається, що говорить вона про це з жалем, і як не дивно, звинувачує в цьому свого покійного чоловіка: «He was dreadfully short-sighted, and there is no pleasure in taking in a husband who never sees anything» [4, с. 113] – «Нарборо був страшенно короткозорий, а яка приємність водити за ніс чоловіка, котрий нічого не бачить?» [5, с. 113].

Іронія виражена також у розмові Доріана Грея з Лордом Генрі, де Доріан дорікає Генрі: «**Yet you poisoned me with a book once**» [5, с. 189] – «Але ж це ви колись отруїли мене книжкою». У самому вираженні «**poisonous book**» укладена метафора. Автор порівнює вплив цієї книги на світогляд Доріана з дією отрути на людський організм, тобто автор хоче сказати, що дія книги є згубною.

У леді Генрі, наприклад, досить своєрідне пояснення своїх музичних уподобань і у цьому випадку проявляється іронія: «I like Wagner's music

better than anybody's. **It is so loud that one can talk the whole time without other people hearing what one says**» [4, с. 52] – «Вагнер мені над усіх подобається! Його музика така гучна, що можна весь час розмовляти і ніхто сторонній не почує» [5, с. 30]. Можна зрозуміти, що Леді Генрі зовсім не цікавить музика Вагнера, лише бесіди під час її виконання.

Висновки. Протягом століть роман О. Уайльда «Портрет Доріана Грея» користувався актуальністю серед мільйонів читачів. Популярність роману пояснюється не тільки захоплюючим та оригінальним сюжетом, жвавими та цікавими персонажами, а й через використання влучних та дотепних стилістичних засобів, що надають роману унікальності та винятковості.

У романі О. Уайльд широко використовує стилістичні засоби для передачі гумору та іронії. У романі О. Уайльда «Портрет Доріана Грея» широко використовується стилістичні засоби для передачі гумору. За допомогою стилістичних засобів як метафора, порівняння, персоніфікація, перебільшення, паралелізму роман стає більш цікавішим, переконливішим та дає змогу посилити зацікавлення читача, розбудивши своїм емоційним забарвленням і його почуття. За допомогою цих стилістичних засобів О. Уайльд вміло передав ефект гумору та іронії. Наприклад, завдяки метафорі та порівнянню розкривається зневажливе ставлення Доріана до Сибіл. За допомогою персоніфікації автор висловлює своє презирливе ставлення до англійського суспільства.

Більшість висловлювань головних героїв роману О. Уайльда «Портрет Доріана Грея» містять у собі гумористичний або іронічний підтекст. Наприклад, Доріан Грей – проявляє свою іронічність під впливом цинічних порад, який дає Лорд Генрі. Тим більше кожна друга цитата Лорда Генрі – афоризм. Його іронічні репліки приваблюють читачів, які насолоджуються його дотепністю.

Таким чином, у романі О. Уайльда «Портрет Доріана Грея» використано великий спектр стилістичних засобів для вираження гумору та іронії.

Література

1. Калита О. М. До питання про національну форму сміхової культури // Система і структура східнослов'янських мов: Збірник наукових праць. К.: Знання України, 2004. С. 323 – 327.
2. Походня С. І. Мовні види і засоби реалізації іронії / С.І. Походня. Київ: Наукова думка, 1989. 127 с.
3. Літературознавчий словник–довідник / За ред. Л64 Р. Т. Гром'яка, Ю. І. Коваліва, В. І. Теремка. К. В6Ц «Академія», 2007. 752 с.
4. Wilde O. The Picture of Dorian Gray / O. Wilde. URL: http://www.planetpublish.com/wp-content/uploads/2011/11/The_Picture_of_Dorian_Gray_NT.pdf.
5. Оскар Вайлд. Портрет Доріана Грея. оновл. пер. з англ. Ростислава Доценка. Київ, 2014. 315 с. URL: <file:///C:/Users/%D0%9D%D0%BE%D1%83%D1%82/Downloads/uayld-oskar-portret-doriana-hreia21.pdf>